

Betænkning

om

Fiskeriforholdene paa Færøerne,

afgivet til Justitsministeriet

af

D. H. Rye,

Premierlieutenant i den kgl. norske Marine.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. H. Schults.

1866.

Til Justitsministeriet.

Til Opfyldelse af det mig af det høie Ministerium gjennem det kongelige danske Konsulat i Christiania ved Skrivelse af 31te Marts d. A. overdragne Hverv, at undersøge og afgive Betænkning om Fiskeriforholdene paa Færøerne, har jeg i afvigte Sommer under et syv Ugers Ophold dersteds befaret de vigtigste Fiskepladse, og giver mig den Ære her at gjøre Rede for den Opfatning af Forholdene, jeg er kommen til.

Af de mig til Afbenyttelse tilstillede og igjen til det kongelige danske Konsulat i Christiania remitterede officielle Aktstykker fremgaaer det, at min Sendelse nærmest er foranlediget ved Forestillinger, i Aarene 1861 og 1863 indkomne fra Færøernes Lagthing, og at, uagtet der i den første af disse anholdes om Betænkning angaaende Fiskeriforholdene i det Hele, det dog formeentlig er med Hensyn til Torstefiskeriets Drift, at Spørgsmaalet er vakt om Udfærdigelse af Lovregler.

Torstefiskeriet er ogsaa for Færøernes Vedkommende af saa langt overveiende Betydning fremfor alle andre Slags Fiskerier, at det endogsaa har i en lang Aarrække udgjort Befolkningens Hovedbestjæftigelse. Hvad der er blevet udstibet af Fiskevarer, har udelukkende været Udbytte af dette Fiskeri, naar undtages endeel Tran af Sei og Grinde.

Ligesom ved Island og flere Strækninger paa Norges Kyst er det ogsaa Tilfældet ved Færøerne, at store Torstestimer til vis Tid af Aaret søge under Vand for at gyde. Det da foregaaende saakaldte Torrefiske vedvarer sædvanligen fra i Slutningen af Januar til henimod Midten af Marts Maaned og drives for det meste temmelig nær under Vand. Derefter søges Torsten mest paa de saakaldte Baargrunde, Nord og Vest om Landet, 3 til 4 Mile tilføes. Dette saakaldte Baarfiske pleier at vedvare ind i Mai Maaned og er i Regelen det vigtigste Fiskeri for Beboerne af de nordlige Øer. Men forøvrigt drives ogsaa Torstefiskeri det hele Aar igjennem, dels lige under Vand inde i Fjorde og Sund, dels paa Banker indtil et Par Mile og end-

og saa længere fra Landet. Saagodt som den hele arbejdsføre mandlige Befolkning paa Øerne, antagelig 2000 à 2500 Mand, deeltager deri for en større eller mindre Deel, og endogsaa for Fruentimmer og Børn giver dette Fiskeri ikke ringe Sysselsættelse ved Fiskens Tilvirkning.

Al Fremmede, fornemmelig fra Shetland og endeel engelske Havne, drives derimod rundt om Øerne et ikke ganske ubetydeligt Torskefiskeri med Døksfartøier. Dette volder adskillig Utilfredshed hos Almuen, der betragter det som Indgreb i sin Næringsdrift og skadeligt for denne, dels ved direkte Formindskelse af Fiskemængden, men fornemmelig ved de Fremmedes Forbrug til Agn af Ruing (Snegle), som opfiskes i Fjordene, og hvis Forekomst befrygtes at kunne blive utilstrækkelig til Øernes eget Forbrug.

I Lagthingets Forestillinger har denne Misforholdelse ifkun faaet Udtryk i Begjæringen Aar 1861 om, at det maa blive Fremmede forbudt at drive noget som helst Fiskeri inde i Fjordene, og et saadant Forbud vilde vel heller ikke være andet end, hvad der i Almindelighed finder Sted ved de forskellige Landes Fiskerier, dels til Landshøjhedens Opretholdelse og dels for at fjerne Anledningen til Kollisioner mellem de Fremmede og Beboerne. Hvad derimod Fremmedes Benyttelse af de paa længere Afstand fra Land beliggende Fiskebanker betræffer, er derved selvfølgelig Intet at gøre; og forsaavidt der høres Ønske om, at det skulde forbydes Landets egne Indvaanere at afhænde Ruing til de Fremmede, er det at bemærke, dels at der vistnok ikke med Føie kan paastaaes at være Erfaring for en Aftagen i Mængde af dette Slags Agn, som skulde motivere et saadant Indgreb i Beboernes Næringsdrift, og dels Banfelighederne ved Overholdelsen af et saadant Forbud, hvis væsentligste Følger formeentlig skulde blive hyppige Overtrædelser og deraf følgende Mangel af Agtelse for Lov.

Al Hjemfolkets paa Færøerne blev Fisket tidligere drevet udelukkende med Haandsnøre, men i de seneste Decennier er ogsaa Brugen af Langliner bleven meget almindelig, det er: Viner, som sættes langsefter Bunden, og hvorpaa der i visse Afstande ere fastheftede Snører med Angler; mængstedes paa Øerne er Langlinen nu det mest brugte Redskab.

Saalænge Haandsnøret alene anvendtes, kunde Fisket ikke lettelig foranledige Stridigheder. Det er det nye Redskab, der har medført saadanne. Haandsnøre-Fiskeren klager over, at Langline-Fiskeren paa forskjellige Maader gjør ham Afbræk og er ham til Fortrængsel. Haandsnøre kan ikke, hedder det, bruges sammen med Langline. Hvor tilforn 50 Fisterbaade kunde faae Plads, optages denne nu af et Par Langliner. Det er ikke alene, at Haandsnørerne komme udlære af Linerne — hvilket fornemmelig er Tilfældet, hvor der gaaer Strøm, det vil sige overalt udenfor Fjorde og Bugter — men fornemmelig, at Fisken løkkes fra Snøret til Linerne ved disses Mængde af Madding. Og hertil knytter sig endnu den Klage, at Maddingen, som bruges paa Langline, er ikke den samme, som tidligere udelukkende brugtes, og som endnu for Størstedelen bruges paa Haandsnøre, nemlig Beite af Torst, men derimod Sild eller Muslinger, saasom Gogge, Kragling og Kuing, der ansees for et bedre Agn, men som det forklæres, at ikke Alle have Anledning til at skaffe sig, og denne Brug af Muslinger til Agn skal endvidere medføre Skade paa en anden Maade, nemlig derved, at til de Fjorde og Bugter, hvor saadanne i Mængde optages, søger Torsten ikke længere som i forbums Dage. Endvidere klages der over, at Langlinen holdes ude om Natten, imedens det paaftaaes at være en Erfaringsfætning, at hvor saa stærk, kan Fisket om Dagen ikke slaae til.

Som Motiv for, at Langline-Fiskeri bør forbydes, anføres ogsaa, dels at det ikke skal være anvendeligt fra Steder, hvor Brændinger besværliggjøre Adkomsten til og fra Havet, dels ogsaa, at Langlinen er for kostbart et Redskab, til at den kan anskaffes af den mindre Bemidlede.

Endelig mangler det heller ikke efter de Misforholdenes Formaning, at de nye Fiskemaader, foruden at være Snørefiskerne til Fortrængsel, ogsaa tilfulde vise sin skadelige Indflydelse paa Fiskeriet i det Hele. Brugen af de finere Angler paa Langlinerne medfører, at den fangede Torst ikke længere har samme Størrelse som i tidligere Tider, siges der, og Fiskemængden aftager, væsentlig fordi Fisken flyr de tilvante Steder, efterat de ere optagne med Langliner, hvorfor ogsaa det

samlende Udbytte aftager igjennem Aarene saaledes, at det endog saa kan være at befrygte, at Fiskeriet omsider ganske skal ophøre.

Til Bestyttelse saavel for Fiskeriet i Almindelighed som særlig for sin egen Bedrift er det saaledes temmelig almindeligt, at Haand- snøre-Fiskeren begjærer lovbestemte Forbud:

1. imod at drive Langline-Fiskeri (af Nogle forlanges dette Forbud at gjælde Fjordene, af Andre derimod Havstrækninger, hvor Strøm gaaer, det vil sige netop udenfor Fjorde og Bugter; endelig er ogsaa dem, der ville have det gjældende overalt);
2. imod at drive Nattefiske undtagen i de tre lyste Sommermaaneder;
3. imod at bruge anden Madding end Beite af Torsk, og
4. imod at opfiske Ruing, Gogge eller Kragling.

I Henseende til Forklaringen om Fiskets Aftagen i det Hele og den dertil knyttede Frygt for dets Ophør turde det være tilstrækkeligt at henvise til den under stigende Folkemængde og følgelig stigende Hjemforbrug i senere Aar overordentlig tiltagne Udførsel af Fiskevarer. Efter erholdte Meddelelser, som jeg tør antage at komme Virkeligheden ialfald temmelig nær, skal der nemlig være udført:

Klipfisk.

Tørfisk.

Aar 1851..... 6,300 Rth.....15,000 Rth

— 1855.....25,200 —44,000 —

og efter Handelsmonopolets Ophævelse:

Aar 1860..... 61,000 Rth.....24,000 Rth

— 1864.....132,000 —25,000 —

For en større Deel har vel dette Fiskeriets Opsving rimeligviis sin Grund i, at der i seneste Aarrække har søgt større Fiskemængde under Verne end i de nærmeste foregaaende Aar — der er jo al Sandsynlighed for, at det ligesaavel er Tilfældet under Færøerne som under Norges Kyster, at det veksler med Aarrækker, hvori større og mindre Fiskemængder søge under Vandet. Men det er vel heller ikke at betvivle, at jo ogsaa Anvendelsen af det nye og fuldkomnere Redskab har havt ikke ringe Deel i dette Udbyttets overordentlige Tilvæxt. Paa den anden Side skulde det vistnok være urimeligt at antage, at den indførte Forbedring i Fiskemaaden skulde kunne øve endog saa den

ringeste Virkning til Fiskemængdens mærkbare Formindstelse. Naar hensees til, i hvilke uhyre Masser Torsten stimer under Landet og til dens overordentlig stærke Forplantningsevne — det antages, at Nogn af enkelt Torst giver indtil 10 Millioner Yngel — tør det vel ansees utvivlsomt, at Alt, hvad Menneskehaand kan udrette, ikke vilde være istand til at bevirke nogen saadan Formindstelse.

Den her yttrede Formening sees ogsaa i det Vasentlige at have gjort sig gjældende inden det af Lagthinget i 1861 til Fiskesagens Behandling nedsatte Udvalg, i hvis Betænkning der nemlig er yttret, „at det er en ved Erfaring stadfæstet Kjendsgjerning, at Fiskestimerne „Tilstedeværelse ved vore Der har til alle Tider været periodisk. I „Rækker af Aar have disse havt stadigt Tilhold her, og atter i lige „lange Arrækker have disse været, om ikke ganske forsvundne fra vore „Farvande, saa dog været tilstede i saa ringe Mængde, at Fiskefangsten „paa mange af vore Der har været en Næringsvei af meget under- „ordnet Rang. I tidligere Tider, da Brugen af Haandsnøre var det „eneste brugelige Redskab ved Fangsten af Torst og flere andre Fiske- „arter, saaldt Ingen paa at paaatae, at man ved en altfor rigelig „Fangst havde medvirket til Fiskens Forvinden; men nu, da de Fiske- „stimer, som i de sidste 20 Aar eller mere have holdt sig til vore „Farvande, mulig synes at være noget i Aftagende, nu tilskrives dette „Brugen af Langliner, som paa flere Steder have været benyttede som „Fiskeredskab i flere paa hinanden følgende Aar.“

Hvad angaaer Klagen over, at der paa Langlinerne bruges mindre Angler, og derfor, som det antages, opfiskes Torst af mindre Størrelse end paa Haandsnøre almindeligt, tør det være tilstrækkeligt at bemærke, at det overalt ved de større Torstefiskerier i Norge og andetsteds er blevet sædvanligt at bruge mindre Angler end tilforn, da det antages at give bedre Fangst, og at, om det ogsaa skulde være Tilfældet, at derved hjembringes Fisk af mindre Størrelse, saa skjønnes dette ikke at være til Skade, aldenstund denne mindre Fisk end ikke mangler Affætning til Handelsvare.

Men det er som anført ikke alene ved det større opfiskede Kvantum, at Fiskemassen under Land paaataes at skulle formindstes; i større Maal siges dette at skulle finde Sted derved, at Fisken styer de Fiske-

plads, hvor Langlinerne med deres Kroge findes udsatte i Mængde, og ved at den ikke længere søger til Fjorde og Bugter, hvor man til Aagn-Forsyning har optaget i nogen Mængde Snegle og Muslinger, der afgive Næringsmidler for Torsten.

I Betragtning af de her anthede Spørgsmaals Bestaafenhed finder det nysnævnte Lagtings-Udvalg sig foranlediget til i sin Betænkning at ytre, at „den Opgave at foreslaae hensigtsmæssig Indskrænkning i Brugen af Langliner formeentlig er en meget vanskelig Opgave, en Opgave, som kun kan løses nogenlunde tilfredsstillende, naar man ved Siden af den Erfaring om Fiskestimmernes Træk til og fra vore Farvande til forskjellige Aarstider, som enhver af vore Landsmænd, der drive Fiskeri, vel er i Besiddelse af, tillige har en paa videnskabelige Undersøgelser grundet Kundskab om de forskjellige Fiskearters Natur, Ingleplads o. s. v., sammenholdt med en lignende Kundskab om den samme Gjenstand fra andre Steder, hvor de samme Fiskearter findes, en Kundskab, som kun den kan være i Besiddelse af, som specielt har gjort denne Green af Naturvidenskaben til sit „Studium“.

Men saalangt vides endnu Ingen at være naaet frem i Studiet af denne Green af Naturvidenskaben, at han skulde kunne see sig istand til at afgive noget begrundet Skjøn om de her omhandlede Spørgsmaal; og hvorvidt det skal lykkes nogensinde at erhverve den dertil fornødne Kundskab, vil sikkert nok ialfald ikke komme til at vise sig, førend Jagttagelser ere anstillede gennem lange Aarrækker, hvortil ifkun en Begyndelse er skeet ved Torstefiskeriet i Vosoten. I Sagens nærværende Stilling er det vistnok det Rigtige, saaledes som gjentagende udtalt af Kommissioner, der i Norge have haft at behandle Fiskerianliggender, „ikke at lægge synderlig Vægt paa de Erfaringer, der slutte sig til Formodninger om, hvad der foregaaer paa Havets Bund. Thi naar Aarsagen eller Forklaringsgrunden til de forskjellige Resultater af Virksomheden paa Fiskepladsene skal søges fremstillet gennem deslige Formodninger, seer man som oftest fra modsatte Sider Erfaringer, stillede imod Erfaringer og selve Spørgsmaalet besvaret nærmest i Overensstemmelse med Enhvers egne Ønsker og forudfattede Meeninger.“

Efter saaledes at have søgt at godtgjøre, at der ikke kan antages at være Feie til af Omsorg for Fiskeriet i det Hele at træffe nogen af de som ovenanført af Haandsnøre-Fiskeren begjærte Lovregler, skal jeg nu ærbødigt tillade mig at anstille Betragtning af, hvorledes Spørgsmaalene stille sig særlig i Henseende til Forholdet imellem Brugerne af de forskjellige Slags Redskaber.

Hvor Liner i stort Antal staae i Søen, er det vistnok Tilfældet, at Haandsnørerne lettelig komme uklare af dem, og endmere vil dette stee overalt, hvor der gaaer stærk Strøm. Men hvor Fiskepladsene ere saa udstrakte i Forhold til Almuens Antal som ved Færøerne, ville disse Ulemper sikkerlig ved Omtanke og Forsigtighed for en stor Deel kunne undgaaes. At give Forbud imod Langline = Fiskeri overalt, hvor Strøm gaaer, det vil sige udenfor Fjorde og Bugter, skulde være at indskrænke det til en reen Ubetydelighed, og Urimeligheden af et saadant Forbud vilde kanske meget snart komme til at vise sig ogsaa med Hensyn til de fremmede Fiskere. Thi vel er det Tilfældet, at disse fortiden drive Fisket med Haandsnøre, men der er Intet til Hinder for, og det er vel ogsaa sandsynligt, at de efterhaanden gaae over til Brugen af det bedre Redskab, og de vilde da komme til at være heldigere stillede end Vernes egne Indbyggere, isald det omhandlede Forbud fandt Sted. Og hvad angaaer, at Maddingen paa Linerne skulde lokke Fisken fra Haandsnøret, saa er atter at bringe i Erindring det umaadelige Antal i Fiskestimerne, af hvilke blot en høist ubetydelig Deel kommer i Berørelse med enten Langliner eller Haandsnøre, ligesom den samme Omstændighed stiller sig for Betragtningen med Hensyn til Klagemaalet over den paa Linerne brugelige bedre Ågn. At skaffe sig denne vil desuden ialfald for en stor Mængde Snørefiskere lade sig gjøre ligesaavel som for Langline-Fiskerne; og om det er Tilfældet, at der paa enkelte Steder af Verne kan være Mangel paa Muslinger osv., saa er det paa den anden Side at erindre, at der har været Klaget over Afhændelsen af saadanne til de fremmede Fiskere, hvilken Afhændelse netop stee ved den mindst bemidlede Deel af Befolkningen, der i Regelen holder sig til Snørefisket. Men endogsaa om der ikke for Alle skulde være Anledning til at faae den bedre Ågn,

vilde dog ikke deri være Grund til at hindre, hvem der kan skaffe sig den, fra deraf at benytte sig.

Det har sig hermed, ligesom naar det anføres som Motiv for Forbud imod Langlinebrug, at der er endeel af Andbyggerne, hvis Bosteder ere saa uheldig situerede, at de ikke med Fordeel kunne deeltage deri, eller at Langline er for kostbart Redskab til, at den mindre Bemidlede kan anskaffe det, eller endelig som det har sig med, hvad der vel ikke anføres, men som dog nok er det virkelige Motiv til Begjæringen om Forbud imod Nattefiske, nemlig at det for Langline-Fiskeren giver endog saa det bedste Udbytte at have sit Redskab udestaaende om Natten, imedens Haandsnøre-Fiskeren i Regelen maa indskrænke sit Arbejde til Dagen. At Fiskeri ikke skal kunne drives med Fordeel om Dagen paa Steder, hvor der ogsaa er blevet fisket om Natten, har sikkerlig ingen Erfaring for sig.

Det tør nok antages, at i Misforholdelsen over, at Andre see sig istand til at anvende bedre Redskaber og derved skaffe sig større Udbytte af Fiskeriet, ligger Hovedgrunden til Haandsnøre-Fiskernes Klager over Langlinens Brug. Hertil kommer vistnok ogsaa for en ikke ringe Grad den hos Sæbonden — og fornemmelig paa saa isolerede Steder som Færøerne — endnu mere end hos Almuen i Almindelighed sædvanlige Uvillighed imod nye Indretninger og Redskaber, imod Alt, hvad der ikke stemmer med nedarvede Sædvaner. Navnlig har det vel derfor ogsaa bidraget til at nære Uvillien imod Langlinen og frembragt Begjæringen om Forbud imod dennes Brug paa Fjorde og Bugter, at det med dette Redskab kan lønne sig at drive Fisket fjernere fra Bostedet, end sædvanlig skeer af Haandsnøre-Fiskeren, og at det saaledes nu hyppigen er Tilfældet, at Folk andetsteds fra benytte til Fiskeplads Fjorde og Bugter, som af de Vedboende tidligere have været ansete som dem selv udelukkende forbeholdte.

Den samme Strid imellem ældre og nyere Redskabs Brugere, som nufortiden føres paa Færøerne, har igjennem lange Aarrækker været ført ved forskjellige af Norges Fiskerier, og navnlig ved det store Torstefiskeri i Lofoten. Ogsaa der var det først, da Langline- (eller som det dersteds kaldes Line-) Fiskeriet kom til Anvendelse — langt ud i det forrige Aarhundrede — at der opstod Spørgsmaal om at

faae udfærdiget Lovbestemmelser angaaende Torstefiskeriet, som ikke havde været ansete nødvendige for det ubelukkende Gaandsnøre-Fiskeri, og hvoraaf derfor heller ingen findes i den ogsaa for Færøerne endnu gjældende Christian den Femtes norske Lov. Leilighedsviis blev da udfærdiget i stort Antal forskjellige Vinefiskeriet i Vosoten og andesteds i Nordlandene i mange Retninger hemmende Bestemmelser. Det Samme gjentog sig senere, da atter et nyt Redskab, nemlig Garnet, kom Linen, som det syntes dennes Brugere, til Fortrængsel. Der veksledes med mere og mindre strænge Bestemmelser, og ligetil Udfærdigelsen af Lov angaaende Torstefiskeriet i Vosoten af 23de Mai 1857, der fuldstændigen brød med det tidligere Indstræknings-System, var der endnu, t. Ex. ifølge Forordningen af 1ste Februar 1786 for Helgelands Vedkommende, Særbestemmelser om, hvor Liners Brug skulde være tilladt eller ikke og Forbud imod til Agn at bruge Lodde, som „alene en eller faa Mænd kan faae“. Ligesom det bestandig har været ved de store Torstefiskerier paa Søndmøre, blev det ved den nævnte Lov af 1857 samt nyere ved Love af 18de Mai 1860 og af 25de April 1863 ogsaa for de nordlandske Fiskeriers Vedkommende gennemført, at „Enhver bør have Ret til paa Søen at søge sit Erhverv med de Redskaber, han kan skaffe sig, og som han finder tjenligst, imedens der ved Lovgivningen alene bør søges tilveiebragt en rimelig Ordning i Tilfælde af Tvistigheder mellem Brugerne af forskjellige Slags Redskaber, eller mellem Brugerne af samme Slags Redskab indbyrdes.“ Uagtet den Revision, der efterhaanden er foregaaet og fremdeles søges foretaget i Lovgivningen angaaende Norges forskjellige Fiskerier, saaledes fornemmelig er gaaet ud paa at forenkle denne ved Ophævelse af en Mængde igjeennem Tiderne leilighedsviis tilblevne Regler og Indstrækninger og altsaa til en Frigjørelse af Bedriften, har den dog paa Grund af Almuens Vedhængen ved det Tilvante mødt ikke faa ringe Modvillie hos en stor Deel af denne. Private Forslag om Gjenindførelse af forskjellige Indstrækninger ere blevne fremsatte for de seneste Storting, og af Regeringen har derfor atter været nedsat en Kommission til at tage disse Spørgsmaal for Vosotens Vedkommende under fornøjet Overveielse.

Af de ovennævnte Love og de samme forudgaaende Forhandlinger fremgaaer det, at Vanskelighederne hertilands for Torskefiskeriets Vedkommende reise sig af Kollisioner mellem Brugerne af Garn og Line. Undtagelsesviis kan nok endnu hos Enkeltmand raade Forestilling om, at Haandsnøret tiltrænger Beskyttelse, ja endog saa om, at det vilde være det ønskeligste Redskab (som det viser sig af et dissentierende Votum til den fornøynlig afgivne Kommissions = Indstilling). Men naar der forøvrigt i denne, i Anledning af et Forslag om Indskrænkning i Sætningstiden, er henviist ogsaa til Snørefiskenes Tarv, saa kan det dog nok sees, at dette Hensyn alene er medtaget til mulig yderlig Bestyrkelse af et Forslag, som har sin egentlige Grund i Kommissions = Pluralitetens Opfatning af, hvad der skulde være tjenligt for Garn og Line. End ikke Loven om Lofot = Fiskeriet af 1ste Juli 1816 — hvormange Slags Indskrænkninger den end forøvrigt indeholdt — havde Indskrænkninger særlig til Fordeel for Snørefiskenes. Det tør nok paastaaes, at ved de norske Fiskerier har Haandsnøre = Fiskeren ikke længere nogen Forestilling om at have Grund til Klage, fordi der paa Fiskepladsene, hvor han færdes, staaer Garn og Liner i Mængde baade Nat og Dag. At han ikke heri møder nogen Hindring for sin Vedrift, har forlængst Erfaring tilstrækkelig godtgjort. At det Samme vil blive Tilfældet ved Færøerne efter kortere eller længere Tids Forløb, naar Uvillien imod det Nye har tabt sig for Langlinens Vedkommende, tør nok ansees utvivlsomt, og det skulde efter min Formening være yderst uheldigt, om man for at imødegaa overgaaende Stemninger gik ind paa at træffe Foranstaltninger, som i mindste Maade kunde hemme en Vedrift som Langline = Fiskeriet, der viser sig at være mere lønnende end Haandsnøre = Fiskeriet, og i hvilken, naar fuldstændig Frihed vedvarende finder Sted, alt flere og flere af Almuen sikkerlig ville komme til at tage Deel, efterhaanden som de see sig istand til at udrede de til Anstæffelsen fornødne Midler. Som noget Onde skulde det ikke være at betragte, om der fremtidig maatte blive Anledning for Langline = Fiskerne til at vække lignende Stridigheder, hvilket nemlig utvivlsomt vil skee, isald Garn maatte komme til Anvendelse.

Som ovenfor blev anført, er Torskefiskeriet Færingernes Hovednæring. Det er imidlertid ikke usandsynligt, at Silde- og Seisfiskerierne i en ikke fjern Fremtid kunne opnaae en større Betydning, end de have nufortiden, idet der allerede er gjort Begyndelse til Brug af Rastenet ved Seisfiskeriet. Det stiller sig imidlertid som en væsentlig Hindring for, at dette Redskab kan komme til den ønskelige Anvendelse ved Silde- og Seisfiskerierne, at Grundeierne forbeholde sig Eneret til Stængning og Landdragning, hver paa sin Grund.

Ogsaa i Norge har den samme Hindring tildeels fundet Sted. De i Christian den Femtes norske Lov (5—11—16 til 23) indeholdte Bestemmelser have været ansete anvendelige ifkun for de store Vaarsildefiskerier, og endogfsaa for disse ere Reglerne om Rasteretten (Art. 11 og 20) ikke overalt blevne bragte i Anvendelse. Sædvanen udviklede sig derfor forskjellig, og Indskrænkninger i Rasteretten fandt tildeels Medhold i Lovgivningen — som t. Ex. for Nordlands Vedkommende, hvor Notebrug var aldeles forbudt og først tilstedeedes ved Lov af 6te September 1845, og i Forordningen af 22de December 1792 angaaende Fiskeriet i Fosen — imedens dog ogsaa andre Anskuelser gjorde sig gjældende, som t. Ex. i kongl. Reskript til Statholderen af 23de April 1728, hvori det hedder, at „det er den almindelige og udisputeerlige „Praxis i Landet og Loven gemæs, at Enhver fisker den Fisk, Havet „giver af sig, hvor den falder, undtagen Pax“, og ved de for enkelte Dele af Riget givne Regler for Ydelse af Landslod (Reskript af 27de Marts 1797 og 21de December 1798, Plakat af 10de November 1801 og Lov af 7de August 1827).

Ved Lov om Vaarsildefiskeriet af 24de September 1851, Lov om Sildefiskeriet af 25de April 1863 og Lov om Landslod af 23de Mai 1863 er imidlertid Usikkerheden afhjulpen og Fællesregler indførte for alle større Fiskerier i Riget. Landeierens Eneret eller Fortrinsret er bortfalden, og den er berettiget til Rastet, „som først har udgivet sit Tong og begyndt at udkaſte Noten samt uden Ophold fortsætter dermed,“ imedens der til Landeieren er at erlægge Landslod.

Eignende Bestemmelser vil det formeentlig blive fornødent at give for Færøernes Vedkommende, om det skal være at vente, at Seis- og fornemmelig Sildefisket dersteds skal opnaae nogen Betydning.

Derimod skulde det 'efter min Formening neppe være hensigtsmæssigt at overføre til Færøerne flere af de for de norste Sildefiskerier gjældende Bestemmelser, saalidt som de i de norste Torstefiskeri-Love indeholdte almindelige Bestemmelser til Ordens Opretholdelse, som t. Ex. om Helligdagenes Fredning, om Omgang med bjergede Redskaber, om Anker- og Sle-Sætning o. s. v. Thi det Væsentlige, som ved Lovgivningen bør søges opnaaet for Fiskerierne, er vel, at de kunne udvikle sig uden hemmende Baand, og forøvrigt tjenlige Lovbestemmelser ville formeentlig hensigtsmæssigen blive at udfærdige først, efter som deres Nødvendighed viser sig, og rettest da saavidt muligt i Henhold til Sædvaner, som maatte have dannet sig. Paa Færøerne vil vel endogsaa i mange Tilfælde Sædvanens Overgang til lovbestemt Regel blive mindre nødvendig, end Tilfældet kan være i Norge, hvor nemlig ved de samme Fiskepladse mangesteds samler sig overmaade talrig Almue fra hinanden fjerne Distrikter, i hvilke som oftest Sædvanerne have udviklet sig forskjellig, og hvor der saaledes til Regel maa træffes Valg imellem dem.

Langt mere end ved hvilket som helst Lovbestemmelser skulde der imidlertid vindes for Færøernes Fiskerier ved Forbedring af Almuens Baadstel. Til med de fremmede Fiskere at deeltage i Fiskeriet paa de længere fra Land beliggende Banker vilde der udtræves Dødsfartøier, og til, Anskaffelse af saadanne vilde der vel ikkun ganske undtagelsesviis kunne opdrives Midler hos Øboerne, imedens det rigtignok maatte kunne lønne sig ulige bedre at drive dette Fiskeri fra de nærliggende Havne paa Færøerne fremfor, som det nu stær, fra de fjerne Havne paa Shetlandsøerne og i England. Men endogsaa til Fiskeriet, som det nu drives paa de nærmere liggende Banker, og selv nær under Land, ere Færingernes Baade baade for smaa og for daarlig udrustede; de kunne ikkun føre en høist ubetydelig Ladning, egne sig nærmest til Roning, lidet til Seilads, og ere derfor lidet sødygtige, hvorhos de kræve en uforholdsmæssig talrig Besætning, i Regelen 8 Mand. Det er længe siden, at et saa misligt Baadstel har været at finde i noget af Norges Fiske-distrikter. Endogsaa inderst i Fjordene, hvor Almuen har været længst tilbage i saa Henseende, ere Baadene nuomstunder af

langt bedre Bestaffenhed end, at Færingernes Baade kunne sammenstilles med dem.

Paa de affidesliggende Færøer, hvor der ikke ved Samkvemmet med fremmed Almue gives Exempel og Fremstød for de Enkelte, som maaste maatte være villigere end deres Sambygginger i Almindelighed til ikke at holde fast ved det Nedarvede, tør der vel imidlertid være ifkun ringe Udsigt til Fremgang i heromhandlede Henseende, isald Sagen ikke skulde findes at være af Bigtighed nok til at fortjene nogen Medvirkning fra Styrelsens Side. Maaste turde det allerede øve ikke saa ringe Virkning til Efterligning, isald enkelte bedre Fisterbaade opsendtes til Derne, og fornemmelig, naar der, det første Aar idetmindste, gaves dem Besætning af Folk, vante til at bruge dem.

Horten, den 30te November 1865.

Erhøbigst

D. Rye.